

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN VĂN HIỂN

**NGHIÊN CỨU BỆNH SÁN LÁ RUỘT Ở GÀ, VỊT
TẠI MỘT SỐ ĐỊA PHƯƠNG THUỘC TỈNH THÁI
NGUYÊN VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Thái Nguyên - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN VĂN HIỂN

NGHIÊN CỨU BỆNH SÁN LÁ RUỘT Ở GÀ, VỊT
TẠI MỘT SỐ ĐỊA PHƯƠNG THUỘC TỈNH THÁI NGUYÊN
VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ

Ngành: Thú y

Mã số ngành: 8 64 01 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. LÊ MINH

Thái Nguyên - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng:

- Các kết quả nghiên cứu trong luận văn là do tôi trực tiếp nghiên cứu dưới sự hướng dẫn của PGS.TS Lê Minh, sự giúp đỡ của cán bộ Trạm Thú y huyện Phú Lương, huyện Phú Bình và huyện Đồng Hỷ.

- Các số liệu và kết quả trình bày trong luận văn này là hoàn toàn trung thực, khách quan, được rút ra từ tình hình thực tế của tỉnh Thái Nguyên trong những năm qua và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

- Mọi sự giúp đỡ trong quá trình thực hiện nghiên cứu và viết luận văn đã được cảm ơn. Tất cả các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được ghi rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2020

TÁC GIẢ

Nguyễn Văn Hiến

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực tập và thực hiện Luận văn này, tôi đã nhận được sự quan tâm, chỉ bảo, hướng dẫn, giúp đỡ tận tình của các thầy cô giáo, đồng nghiệp, bạn bè và sự động viên khích lệ của gia đình. Nhân dịp này, tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

Cô giáo PGS.TS Lê Minh đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tôi hết sức tận tình trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành Luận văn.

Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Ban chủ nhiệm khoa và các thầy cô giáo Khoa Chăn nuôi Thú y, Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập.

Trân trọng cảm ơn Trạm Thú y huyện Phú Lương, huyện Phú Bình và huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên đã cung cấp số liệu giúp tôi hoàn thành luận văn này.

Xin trân trọng cảm ơn các hộ gia đình chăn nuôi gà, vịt thuộc tỉnh Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình điều tra và thu thập mẫu.

Cuối cùng, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc về sự ủng hộ, động viên, giúp đỡ của gia đình, bạn bè và đồng nghiệp trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2020

TÁC GIẢ

Nguyễn Văn Hiến

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT VẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH	vii
MỞ ĐẦU	1
1. TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ TÀI	1
2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU	2
3. Ý NGHĨA CỦA ĐỀ TÀI	2
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	3
1.1.1. Sán lá ký sinh ở ruột gà, vịt	3
1.1.2. Bệnh sán lá ruột ở gà, vịt	12
1.2. Tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước	18
1.2.1. Tình hình nghiên cứu trong nước	18
1.2.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài	22
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, VẬT LIỆU, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	26
2.1. Đối tượng, địa điểm, thời gian nghiên cứu	26
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	26
2.1.2. Địa điểm nghiên cứu	26
2.1.3. Thời gian nghiên cứu	26
2.2. Vật liệu nghiên cứu	26
2.2.1. Mẫu nghiên cứu	26
2.2.2. Hoá chất và dụng cụ thí nghiệm	26
2.3. Nội dung nghiên cứu	27
2.3.1. Nghiên cứu một số đặc điểm dịch tễ bệnh sán lá ruột ở gà, vịt tại một số huyện thuộc tỉnh Thái Nguyên	27
2.3.2. Nghiên cứu đặc điểm bệnh lý, lâm sàng của gà, vịt bị bệnh sán lá ruột	27
2.3.3. Nghiên cứu biện pháp phòng trị sán lá ruột cho gà, vịt	27

2.4. Phương pháp nghiên cứu	28
2.4.1. Phương pháp bố trí thí nghiệm.....	28
2.4.2. Phương pháp lấy mẫu	28
2.4.3. Phương pháp xét nghiệm mẫu.....	28
2.4.4. Phương pháp theo dõi sự phát triển của trứng sán lá ruột trong môi trường nước ...	29
2.4.5. Phương pháp mổ khám và thu thập mẫu	29
2.4.7. Phương pháp làm tiêu bản để xác định tên loài sán	30
2.4.8. Phương pháp định danh các loài sán lá ruột.....	31
2.4.9. Phương pháp xác định bệnh lý lâm sàng và bệnh tích đại thể, những biến đổi vi thể ở cơ quan tiêu hoá (ruột non, manh tràng và ruột già) do sán lá ruột gây ra	31
2.4.10. Phương pháp theo dõi hiệu lực của thuốc tẩy sán lá ruột ở gà, vịt.....	32
2.5. Phương pháp xử lý số liệu	33
Chương 3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN	34
3.1. Đặc điểm dịch tễ bệnh sán lá ruột ở gà, vịt nuôi tại 3 huyện thuộc tỉnh Thái Nguyên	34
3.1.1. Thành phần loài sán lá ruột ký sinh ở gà, vịt nuôi tại 3 huyện thuộc tỉnh Thái Nguyên	34
3.1.2. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột ở gà, vịt qua xét nghiệm phân.....	35
3.1.3. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột ở gà, vịt qua mổ khám.....	45
3.1.4. Nghiên cứu sự phát triển của trứng sán lá ruột gà, vịt trong môi trường nước.....	50
3.2. Nghiên cứu đặc điểm bệnh lý, lâm sàng của gà bị bệnh sán lá ruột	52
3.2.1. Tỷ lệ gà nhiễm sán lá ruột tại các xã nghiên cứu có triệu chứng lâm sàng	52
3.2.2. Bệnh tích đại thể ở đường tiêu hóa của gà, vịt bị bệnh sán lá ruột.....	53
3.2.3. Bệnh tích vi thể do sán lá ruột gây ra ở gà, vịt.....	55
3.3. Nghiên cứu biện pháp phòng trị sán lá ruột cho gà, vịt.....	58
3.3.1. Xác định hiệu lực của một số loại thuốc tẩy sán lá ruột cho gà, vịt.....	58
3.3.2. Đề xuất biện pháp phòng, trị bệnh sán lá ruột cho gà, vịt.....	62
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	64
1. KẾT LUẬN.....	64
2. ĐỀ NGHỊ	65
TÀI LIỆU THAM KHẢO	66

DANH MỤC TỪ VIẾT VẮT

cs.	: cộng sự
g	: gam
<i>E.miyagawai</i>	: <i>Echinostom miyagawai</i>
<i>E.robustum</i>	: <i>Echinostoma robustum</i>
<i>E.nordiana</i>	: <i>Echinostoma nordiana</i>
<i>R.tetragona</i>	: <i>Railetina tetragona</i>
<i>P.ovatus</i>	: <i>Prostogonimus ovatus</i>
N	: Dung lượng mẫu
Nxb	: Nhà xuất bản
KHV	: Kính hiển vi
Spp	: Species
TT	: Thẻ trọng

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Những loài sán lá ký sinh ở ruột gà, vịt và tần suất xuất hiện của chúng tại 3 huyện thuộc tỉnh Thái Nguyên.....	34
Bảng 3.2. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột ở gà nuôi tại 3 huyện thuộc tỉnh Thái Nguyên (qua xét nghiệm phân).....	35
Bảng 3.3. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột ở vịt nuôi tại 3 huyện thuộc tỉnh Thái Nguyên (qua xét nghiệm phân).....	38
Bảng 3.4. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột theo tuổi gà.....	41
Bảng 3.5. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột ở gà theo mùa vụ.....	43
Bảng 3.6. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột ở gà nuôi tại 3 huyện thuộc tỉnh Thái Nguyên (qua mổ khám).....	45
Bảng 3.7. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột ở vịt nuôi tại 3 huyện thuộc tỉnh Thái Nguyên (qua mổ khám).....	47
Bảng 3.8. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán lá ruột theo tuổi gà (qua mổ khám).....	49
Bảng 3.9. Thời gian phát triển của trứng sán lá ruột ở gà, vịt thành <i>Miracidium</i> trong môi trường nước.....	50
Bảng 3.10. Tỷ lệ gà nhiễm sán lá ruột có triệu chứng lâm sàng.....	52
Bảng 3.11. Bệnh tích đại thể và số lượng sán lá ruột ký sinh ở gà bị bệnh.....	53
Bảng 3.12. Bệnh tích đại thể và số lượng sán lá ruột ký sinh ở vịt bị bệnh.....	54
Bảng 3.13. Tỷ lệ tiêu bản có bệnh tích vi thể của gà bị bệnh sán lá ruột.....	55
Bảng 3.14. Bệnh tích vi thể ở ruột của gà bị bệnh sán lá ruột.....	56
Bảng 3.15. Tỷ lệ tiêu bản có bệnh tích vi thể của vịt bị bệnh sán lá ruột.....	57
Bảng 3.16. Bệnh tích vi thể ở ruột của vịt bị bệnh sán lá ruột.....	57
Bảng 3.17. Hiệu lực của thuốc tẩy sán lá ruột cho gà trên diện hẹp.....	58
Bảng 3.18. Hiệu lực của thuốc tẩy sán lá ruột cho gà trên diện rộng.....	60
Bảng 3.19. Hiệu lực của thuốc tẩy sán lá ruột cho vịt trên diện rộng.....	61

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm sán lá ruột ở gà tại các địa phương	36
Hình 3.2. Biểu đồ cường độ nhiễm sán lá ruột ở gà tại các địa phương	37
Hình 3.3. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm sán lá ruột ở vịt tại các địa phương	40
Hình 3.4. Biểu đồ cường độ nhiễm sán lá ruột ở vịt tại các địa phương	40
Hình 3.5. Đồ thị tỷ lệ nhiễm sán lá ruột ở gà theo tuổi	42
Hình 3.6. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm sán lá ruột ở gà theo mùa vụ.....	45

MỞ ĐẦU

1. TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ TÀI

Ngành chăn nuôi nước ta đã và đang chiếm một vị trí quan trọng trong sản xuất nông nghiệp nói riêng và trong cơ cấu nền kinh tế nói chung. Chăn nuôi với nhiều phương thức phong phú, đa dạng đã góp phần giải quyết việc làm, mang lại hiệu quả kinh tế cho người chăn nuôi, tạo ra các sản phẩm có giá trị cao, phù hợp với thị hiếu người tiêu dùng. Bên cạnh chăn nuôi gia súc, chăn nuôi gia cầm cũng phát triển rất mạnh.

Những năm gần đây, chăn nuôi gia cầm nước ta nói chung và tỉnh Thái Nguyên nói riêng đã và đang phát triển rất mạnh, tốc độ tăng hàng năm tương đối cao, đặc biệt là chăn nuôi gà, vịt.

Chăn nuôi gà, vịt đáp ứng nhanh nhu cầu về thực phẩm có giá trị dinh dưỡng cao, chất lượng tốt cho đời sống xã hội và cung cấp một nguồn nguyên liệu dồi dào cho nhiều ngành công nghiệp chế biến thực phẩm.

Gà, vịt là loài vật dễ nuôi, dễ thích nghi, đặc biệt chúng thích nghi cao với đời sống ở các vùng có nhiều diện tích... Mặt khác gà, vịt là loài ham kiếm mồi, nên chăn nuôi gà, vịt có thể tận dụng được nguồn thức ăn từ động vật thủy địa sinh (giun, ốc, cá...) và lương thực rơi vãi sau thu hoạch lúa, ngô. Chính vì những lý do trên mà nghề nuôi gà, vịt phát triển rộng rãi ở nhiều nơi, được coi là một nghề xoá đói giảm nghèo bền vững. Song song với sự phát triển của ngành chăn nuôi gà, vịt thì dịch bệnh trên đàn gà cũng ngày càng diễn biến phức tạp. Bên cạnh những bệnh truyền nhiễm nguy hiểm gây tổn thất lớn cho ngành chăn nuôi gà, vịt thì cũng phải kể đến bệnh ký sinh trùng, đặc biệt là ký sinh trùng đường tiêu hóa. Chính phương thức sống ký sinh trong đường tiêu hoá của chúng đã làm tổn thương niêm mạc đường tiêu hoá, nhờ đó các loại mầm bệnh dễ xâm nhập gây viêm ruột, gây rối loạn quá trình tiêu hoá, hấp thu, kích thích nhu động ruột, gây tiêu chảy và hiện tượng nhiễm trùng. Nhưng điều quan trọng hơn cả là phần lớn ký sinh trùng gây bệnh cho súc vật nuôi ở thể mạn tính, các bệnh ký sinh trùng ít biểu lộ những dấu hiệu đặc trưng, gây khó khăn cho việc chẩn đoán và xử lý. Bởi vậy, cho đến nay bệnh ký sinh trùng ở vật nuôi vẫn là một bệnh khá phổ biến gây nhiều thiệt hại.